

Ilmasto- budjetointi Kuopiossa

Yhteys strategiaan

Kuopion kaupungin strategiassa on tavoite hiilineutraaliuden, ilmastokestävyyden ja luontopositiivisuuden edistämiseen. Viksu Kuopio -ohjelma toteuttaa tätä tavoitetta.

Viksu Kuopio on:

Hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä

Jätteen vuoteen 2050 mennessä ja kiertotalouden edelläkävijä

Kestävästi kuluttava vuoteen 2050 mennessä

Ohjelman teemat:

1 Hiilineutraali ilmastoturvallinen kaupunki

1.1 Ilmastotyö kytketään vahvemmin osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua ja seurantaa ilmastotyön vaikuttavuuden esille tuomiseksi.

2 Mutkatonta viisasta liikkumista koko Kuopiossa

3 Viksua elämää monimuotoisessa elinympäristössä

4 Kiertotaloudella luonnonvarojen kestävää käyttöä ja elinvoimaa

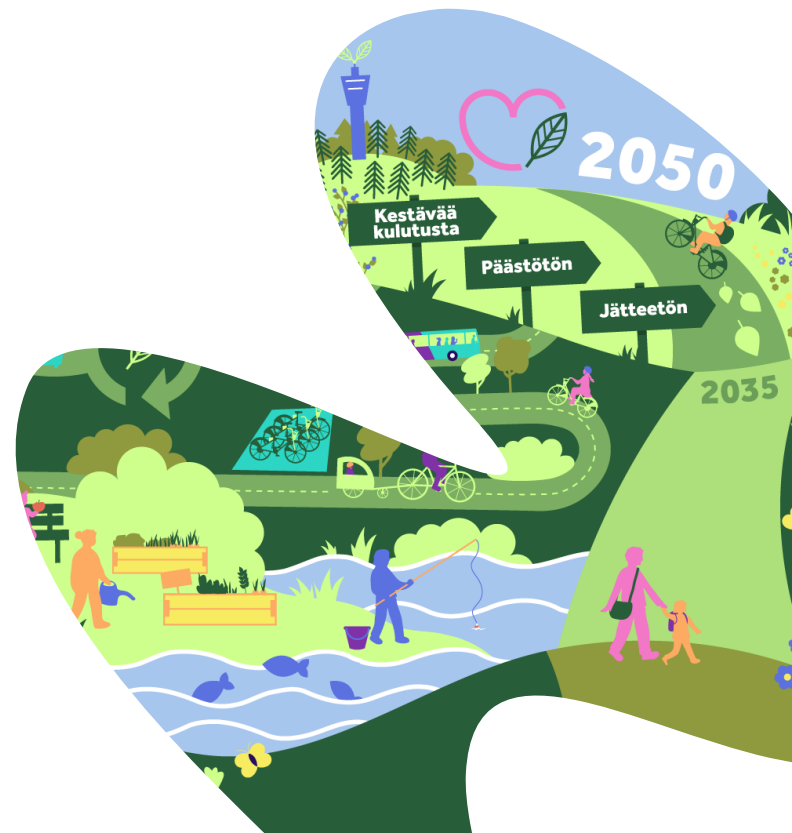
5 Puhdasta energiaa ja älykkäitä ratkaisuja

Ilmastobudjetti

= ilmastojohtamisen työkalu ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteiden saavuttamiseksi

Tavoitteet:

- Sisällyttää ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteiden edistäminen tiiviiksi osaksi kaupungin talousarviovalmistelua ja talouden seurantaa
- Nostaa ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteet osaksi toimialojen vuosisuunnittelua ja auttaa tunnistamaan vuosittaiset toimenpiteet niiden edistämiseksi
- Varmistaa, että tavoitteisiin pääsemiselle osoitetaan tarpeeksi varoja
- Tuottaa kaupungin johdolle ja päätöksentekoon tietoa strategisten ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteiden edistymisestä ja taloudellisista vaikutuksista

Ilmastobudjetin rakenne

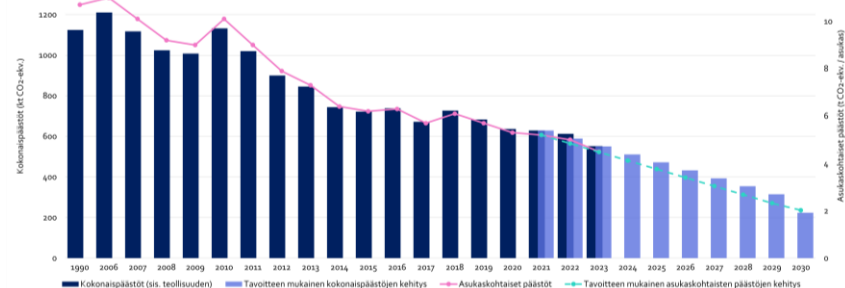
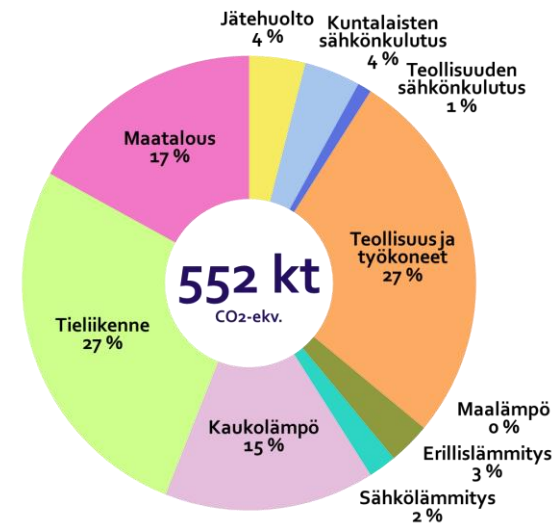
Koostuu tekstiosasta, päästöbudjetista sekä ilmastotoimien taloussuunnitelmasta.

- **Tekstiosassa** kuvataan Kuopion ilmasto- ja resurssiviisaustyön keskeiset tavoitteet, ilmastobudjetoinnin kehittäminen sekä toimialojen ilmastotyön painotukset
- **Päästöbudjetissa** määritetään vuosittaisten kasvihuonekaasupäästöjen enimmäismäärä sekä tavoitevuoden päästöjen taso
- **Ilmastotoimien taloussuunnitelmaan** nostetaan esiin kaupungin toimialojen sekä ilmastotoimien kannalta olennaisten tytäryhtiöiden ilmastotoimet ja niihin varatut eurot sekä mahdolliset tulot ja säästöt

Päästöbudjetti

Päästöbudjetissa määritetään Kuopion vuosittaisten kasvihuonekaasupäästöjen enimmäismäärä sekä tavoitevuoden päästöjen taso

- Alueperusteiset päästöt CO₂-raportin päästösektorien mukaisesti
- Viimeisin vahvistettu päästötoteuma, muutos vertailuvuoteen (2007), päästöbudjetti TA-vuodelle, TS-vuosille sekä tavoitevuodelle

Ilmastotoimien taloussuunnitelma

Nostetaan esiin kaupungin toimialojen sekä ilmastotyön kannalta olennaisten tytäryhtiöiden ilmasto- ja resurssiviisaustoimet, niihin varatut eurot sekä mahdolliset tulot ja säästöt.

Käyttötalous

- Ilmasto- ja resurssiviisaustoiimiin liittyvät menot
- Henkilöstökulut: kun ilmasto- ja/tai resurssiviisaustoimien edistäminen on olennainen osa henkilön työajasta (vähintään 10 %)
- Hankkeet: esim. selvitykset ja kehittämishankkeet
- Tulot: esim. joukkoliikenteen lipputulot ja ulkopuolinen hankkeiden rahoitus
- Säästöt: esim. vihreän rahoituksen tai energiansäästön tuomat säästöt

Kaupungin omat investoinnit

- Investoinnit, jotka ovat kokonaisuudessaan ilmastotyötä
- Investoinnit, joista täytyy arvioida/eritellä ilmatoratkaisujen osuus (esim. pyöräilyväylä osana laajempaa rakennushanketta)

Jaottelu Viksu Kuopio -teemojen mukaan

- 1 Hiilineutraali ilmastoturvallinen kaupunki
- 2 Mutkatonta viisasta liikkumista koko Kuopiossa
- 3 Viksua elämää monimuotoisessa elinympäristössä
- 4 Kiertotaloudella luonnonvarojen kestävää käyttöä ja elinvoimaa
- 5 Puhdasta energiaa ja älykkäitä ratkaisuja

1 Hiilineutraali ilmastoturvallinen kaupunki

Hiilineutraaliutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista tavoitellaan mm. kehittämällä kaupungin toimintaa ja kaupunkisuunnittelua sekä edistämällä rakentamisen vähähiilisyttä.

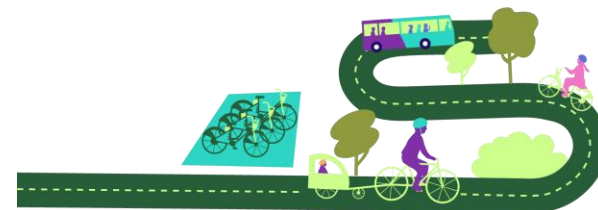

Teemaan raportoidaan mm.:

- Ilmastojohtamisen toimet
 - esim. CO₂ raportti, Kulma-laskenta, ohjelmien ja ohjeiden päivittäminen ym.
- Maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen toimet
 - esim. hiilijalanjälkityökalujen kulut
- Rakentamisen ja infrarakentamisen päästöjä vähentävät toimet
 - esim. vähähiiliset rakennusmateriaalit
- Kunnossapidon toimet
 - esim. kävely- ja pyöräilyreittien kunnossapito, vähäpäästöinen tai päästötön kalusto
- Ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen toimet
 - esim. luontopohjaiset hulevesiratkaisut, rakentamisen sopeutumistoimien edistämisen lisäkustannus, talvikunnossapidon tehostaminen
- Vähähiilisen rakentamisen lisäkustannukset
- Hiilijalanjälki- ja elinkaarilaskentojen kustannukset
- Ilmasto- ja resurssiviisaustyön henkilöstökulut
 - esim. ilmastokoordinaattori, ympäristöasiantuntijat, massakoordinaattori, kaavoituksen ilmastoasiantuntijat
- Ilmastohankkeet

2 Mutkatonta viisasta liikkumista koko Kuopiossa

Liikenteen päästöjen vähentämistä tavoitellaan kehittämällä vähäpäästöistä viisasta liikkumista monipuolisesti.

Teemaan raportoidaan mm.:

- Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen liittyvät toimet
 - esim. laatureitit ja kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investoinnit, pyöräpysäköinti
- Seurantatiedon tuottaminen
 - esim. kulkutapaosuuksien mittaaminen, joukkoliikenteen matkustajamäärä
- Joukkoliikenteen kehittäminen
 - esim. runkolinjat, päästöttömät bussit
- Kuntalaisten yhteiskäyttöiset liikkumisvälineet
 - esim. kaupunkipyörät, yhteiskäyttöautot
- Matkaketjujen kehittäminen
 - esim. liityntäpysäköinnin kehittäminen
- Viisaan liikkumisen kehittäminen
 - esim. maaseudun kuljetuspalvelut, liikkuvat lähipalvelut
- Lataus- ja tankkauspisteverkoston kehittämisen toimet
- Kestävän liikkumisen kehittämishankkeet
- Henkilöstön viisasta liikkumista edistävät ratkaisut
 - esim. työmatkatuki, yhteiskäyttöautot, työsuhdepolkupyörät

3 Viksua elämää monimuotoisessa elinympäristössä

Viksua elämäntapaa edistetään mm. mahdollistamalla yhteiskäyttöpalvelujen saatavuus sekä huolehtimalla lähiluonnosta ja luonnon monimuotoisuudesta.

Teemaan raportoidaan mm.:

- Asukkaiden osallistaminen
 - esim. osallistava budjetointi, pilotit
- Kierto- ja jakamistalouden kokeilut
- Vanhan rakennuskannan peruskorjaukset
- Lähiluonnon ja kaupunkivihreän säilyttäminen, taajama-alueiden latvuspeitteisyyden kasvattaminen
- Metsien hiilinielujen kasvattaminen, suojelu ja kestävän metsänhoidon edistäminen
- Kestävän kehityksen ja ilmastokasvatus
 - esim. ostopalvelut, Vihreä lippu
- Yhteiskäyttöpalveluiden kehittäminen
- Kaupunkiviljelyn edistäminen
- Tapahtumat, kampanjat ja talkoot
 - esim. roskatalkoot, pyöräilyviikko, hävikkiviikko
- Viksu Kuopio -viestintä
 - mm. painatukset, somemarkkinointi, lehti-ilmoitukset, henkilöstökulut

4 Kiertotaloudella luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja elinvoimaa

Kiertotaloutta edistetään mm. luomalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia, tuotekehitystä ja tutkimusta sekä kehittämällä hankintakriteerejä.

Teemaan raportoidaan mm.:

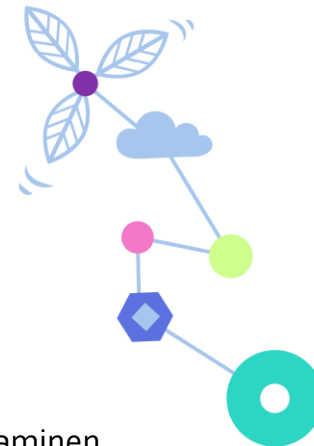
- Hankinnat:
 - Hankintojen hiilijalanjälkilaskennat
 - Ilmasto-, resurssiviisaus- ja kiertotalousnäkökohtien huomioimisen lisäkustannus hankinnoissa
 - Ilmasto-, resurssiviisaus- ja kiertotalousosaamisen kehittäminen (esim. resurssien lisääminen, koulutus)
- Kiertotalousalueiden saavutettavuuden kehittäminen
- Kiertotalouden edistämisen lisäkustannus rakentamisessa ja purkamisessa
- Ilmasto- ja kiertotalousosaajien kesätyöt, harjoittelut, opinnäytteet
- Kaupungin jätemäärän selvittäminen ja vähentäminen
- Jätteiden lajittelumahdollisuuksien parantaminen
- Ruokahävikin vähentämisen toimet
- Kaupunkiviljelyn edistäminen
 - esim. viljelylaatikot varhais- ja perusopetukseen
- Ruokalistan hiilijalanjäljen pienentäminen
 - esim. kotimainen kala, kasvisproteiinit
- Kehittämishankkeet ja -kokeilut

5 Puhdasta energiaa ja älykkäitä ratkaisuja

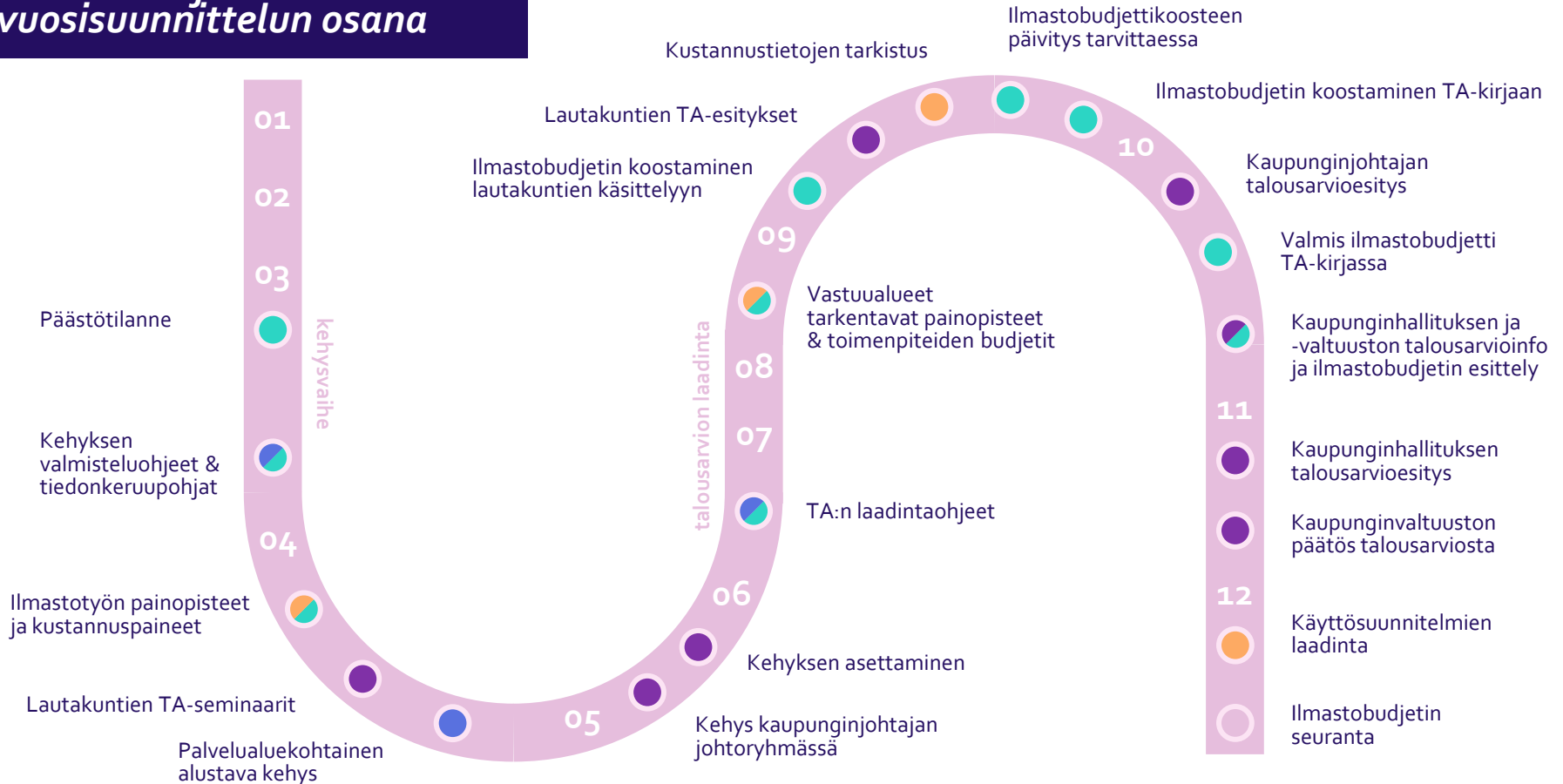
Hiilineutraaliutta edistetään mm. energiatehokkuudella, lisäämällä puhdasta energiantuotantoa sekä kehittämällä ja ottamalla käyttöön uusia innovaatioita.

Teemaan raportoidaan mm.:

- Matalalämpöiset kaukolämpöverkot
- Öljylämmityksestä luopuminen
- Uusiutuvan energian edistäminen
 - esim. aurinkopaneelit
- Energiahankkeet- ja kokeilut
- Kysyntäjoustop ja energian varastoinnin kehittäminen
- Hukkalämmön talteenotto
- Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen
 - Sekä kulut että säästöt
- Tietoliikenneyhteyksien parantaminen
- Jätevedenpuhdistamoiden energiatehokkuuden parantaminen ja uusiutuvan energian lisääminen
- Datatalouden kehittäminen
- Koulujen digitaidot

Ilmastobudjetointi talouden vuosisuunnittelun osana

Toimijoiden roolit

Toimialat

- Ilmasto- ja resurssiviisaustoimien nostaminen talousarviovalmistelun yhteydessä ilmastobudjetoinnin tiedonkeruupohjaan
- Mahdollisten muutosten tekeminen tiedonkeruupohjaan yhdessä talouspäälliköiden kanssa

Ympäristönsuojelupalvelut

- Ilmastobudjetin tiedonkeruun ja ohjeistuksen laatiminen talous- ja omistajaohjauksen kanssa
- Toimialojen tukeminen ilmasto- ja resurssiviisaustoimien tunnistamisessa
- Ilmastobudjetin koostaminen talousarviokirjaan
- Päästöbudjetin laatiminen

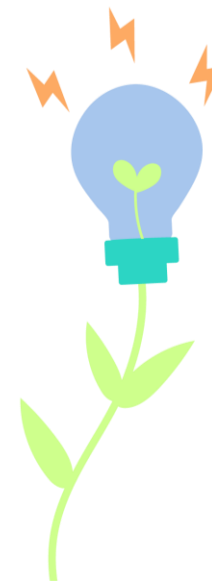

Talous- ja omistajaohjaus

- Ilmastobudjetin tiedonkeruun ja ohjeistuksen laatiminen ympäristönsuojelupalvelujen kanssa
- Ilmastobudjetin tiedonkeruun ohjeistaminen talousarvio-ohjeistuksen yhteydessä
- Talouspäälliköt tukevat toimialoja ilmasto- ja resurssiviisaustoimien kustannusten erittelyssä tiedonkeruupohjaan
- Mahdollisten muutosten tekeminen tiedonkeruupohjaan yhdessä toimialojen kanssa
- Ilmastobudjetti osana talousarviokirjaa

Seuranta ja raportointi

- Ilmastobudjetoinnin seuranta ja raportointi toteutetaan tilinpäätöksen yhteydessä
- Seurataan päästöbudjetin ja ilmastotoimien taloussuunnitelman toteumat
- Seurantatiedot kerätään toimialoilta muun tilinpäätöksen tiedonkeruun yhteydessä

VIKSUKUOPIO

Viksu Kuopio

viksukuopio.fi

